

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ BÜLTENİ

XXV. Cilt

1 9 7 6

1'inci Sayı

KÜTÜPHANECİLİKTE YENİ BİR GÖRÜŞ VE İSTANBUL ŞEHİR KÜTÜPHANESİ

Prof. Dr. Bedi N. ŞEHSUVAROĞLU

Kütüphaneler göçmüş ve geçmiş kuşakların kültür ve bilgilerini bize taşıyan birer kaynak olarak asırlar boyunca topluma yararlı olmuşlardır.

Ancak bu gün bütün bu kitaplıkları ikiye ayırabiliriz.

- 1) Ölü Kütüphaneler
- 2) Yaşayan Kütüphaneler,

Geçmiş uygarlıkların birer hatırası olarak bugüne kalmış olan Mezopotamya veya Eski Mısır Kitaplıkları ve onların raflarını dolduran tablet veya papirüsler bugün için artık birer ölü Kütüphanedirler. Ancak bilim adamlarınca aranır ve sadece okunurlar.

Yaşayan Kitaplıklar ise tüm toplumun ihtiyaçlarına cevap veren ve okunduğu kadar konuşan kitaplıklardır.

Evet konuşan Kütüphaneler. Bu tarz kitaplıklar birer ansiklopedik âlim olan İsmail Sait, Ali Emiri, İsmail Fennî ve nihayet Saadettin Nüzhet Ergun gibi Kütüphanecilerin yarattığı bir tiptir.

Bu değerli insanlar biraz da hafızalarının gücüne dayanarak her müracaatçıya :

Bu konuda filan, filan No.lu kitapların şu, şu sahifelerine bakarsın derlerdi. Kısacası her biri canlı birer subject index idi. Bu günkü modern kütüphaneciler de aynı işi yapıyorlarsa da artık hafıza değil, fişler hatta elektronik beyinler konuşuyor.

Ancak konuşan kütüphaneler bugün yepyeni bir yön almıştır. Öyle ki insan belleğini de bir kitap olarak aldığımıza göre her insan canlı bir kitaptır ve her bir canlı kitabı konuşturmak kütüphanecinin bir görevidir. O halde kütüphaneler günümüzde yalnız okumak üzere gidilen bir yer olmaktan çıkmalı, bazen de oralara değerli bilim ve kültür insanlarını dinlemeye gitmeliyiz. Her bir konuşma ve sohbet, yeni bir sentez, yeni bir eser olduğuna göre bunları teypte almak, hatta sonradan tape etmek gene kütüphanecinin görevleri arasında olmalıdır. ,

Bu gibi çalışmalar sayesinde kütüphanelerimiz daha da aranan birer yer olduğu kadar kolayca ihtisaslaşarak bilim dünyasında daha da kolay isim yapabilir.

Meselâ Kırşehir'in dünyanın herhangi bir köşesinde nadir bulunan o güzel kitaplığı, Ahilik üzerine olan eserleri derlemekle olduğu kadar bu alanda çalışanları zaman zaman davet edip konuşmalar tertip ederek dünya çapında bir otorite olabilir.

Konya Mevlâna Müzesi Kitaplığı Mevlevilik, hattâ tarikatlar ve tasavvuf alanında aynı imkânlarla sahiptir ve olmalıdır.

Süleymaniye Kütüphanesi yazı tarihi, kâğıt, filigram üzerinde benzeri çalışmaları yapabilir.

Topkapı Sarayı Kütüphanesi ve İstanbul Üniversitesi tezhipli eserler minyatürleri, kitap ciltleri ve benzeri kitap süslemeleri üzerindeki çalışmaları ile dünya çapında akisler uyandırabilirler ve bu örnekler saymakla bitmez. Her bir kütüphaneci, her bir işleyen kafa bu alanda yeni bir çığır açabilir.

İşte yeniden kurulmakta olan İstanbul Şehir Kütüphanesi bu gibi toplumsal ve orijinal çalışmalara yönelmek amacındadır. Bu arada sine-sine bastığı tarihi Simkeşhane binasını onartarak İstanbul'un Fatih'ten yadigâr kalmış pek nadir bir eserini de kurtarmıştır.

Bu vesile ile elimize yeni geçen 1281/1864 tarihli bir salnameden yararlanarak o tarihte İstanbul'da çalışan 40 adet kütüphanenin isimlerini de veriyoruz.

Kitaplık İsmi	Kitap Sayısı
Fatih Camii Kütüphanesi	5271
Beyazıt Camii Kütüphanesi	3304
Süleymaniye Camii Kütüphanesi	2000
Lâleli Camii Kütüphanesi	4000
(Mustafa III ve Selim III'e ait)	
Nuruosmaniye Kütüphanesi	5826

Ayasofya Camii Kütüphanesi (Sultan Mahmut I'e ait)	6292
Hamidiye Kütüphanesi (Sultan Abdülhamit I'e ait)	1482
Lâlâ İsmail Ef. Küt. (Hamidiye Kütüphanesinde)	762
Sultan Ahmet Küt. (Yeni Cami Yakınlarında)	1382
Nakip ül-Eşraf Ef. Küt. (Ayasofya Civarında)	3982
Köprülü Kütüphanesi (Mehmet ve Fazıl Ahmet Paşalara ait)	3245
Şeyhülislâm Aşir Ef. Küt.	4827
Şehit Ali Paşa Kütüphanesi (Şehzade Camii Yakınlarında)	2836
Şehzade Camii Kütüphanesi	1235
Damat İbrahim Paşa Kütüphanesi (Şehzade Camii Yakınlarında)	1152
Atıf Ef. Küt. (Vefa'da)	1995
Hekimoğlu Ali Paşa Camii Kütüphanesi	1960
Sadrazam Ragıp Paşa Küt. (Koska da)	1451
Veliyüddin Carullah Küt. (Fatih'te)	2182
Feyzullah Ef. Küt. (Fatih'te)	2196
Mehmet Murad Küt. (Çarşamba'da Nakş-ı Bendi Tekkesinde)	1926
Beşirağa Kütüphanesi (Babıalide Kendi Medresesinde)	1233
Hüsrev Paşa Kütüphanesi (Eyüp'te)	1168
Şehit Mehmet Paşa Küt. (Eyüp'te)	483
Amca Hüseyin Paşa Küt. (Saraçhane'de)	541
Merzifonlu Mustafa Paşa Küt.	453

Çorlulu Ali Paşa Kütüphanesi	450
Şeh Murad Ef. Küt. (Darül Mesnevi Camiinde)	542
Hacı Beşir Ağa Küt. (Baba Haydar Mahallesinde)	219
Kasapbaşı Mustafa Ağa Küt. (Servili Medresede)	397
Çelebi Abdullah Ağa Küt. (Kadı Çeşmesi Yakınlarında)	396
Mihrişah Valde Sultan Küt. (Eyüp Camiinde)	287
Mehmet Ağa Camii Küt. (Çarşamba'da)	210
Ser Etibba Ömer Ef. Küt. (Molla Gürani Medresesinde)	147
Mesih Ali Paşa Küt.	158
Reis-ül Küttab Mustafa Ef. Küt.	175
Yahya Tevfik Ef. Küt. (Kendi Medresesinde)	481
Bursalı Kazasker Mustafa Ef. Küt. (Çarşamba Pazarında)	194
Saliha Hanım Küt. (Mesih Ali Paşa Mahallesinde)	273
Sultan Ahmet Camiindeki Kitap Dolapları	1373

T O P L A M

68986

Ancak bu vesile ile şurasına da değinmek isteriz ki tesbitlerimize göre cedlerimiz 5 asır zarfında İstanbul'da 1000 kadar mabet, 1000 kadar çeşme ve sebil yaparken 500 kadar kütüphane ve 250 kadar da hastane kurmuştur. Demek ki cedlerimiz ruh ve beden temizliğinden sonra kafa aydınlığına ve üçüncü olarak ta sağlığa önem vermişlerdir. Ne yazık ki 500 yılda İstanbul'da kurulan bu 500 kadar kütüphaneden her biri devamlı ve uzun ömürlü olamamıştır.